

UTSKRIFT AV MØTEBOK FORMANNSKAPET

Sak nr. 7

Saksmappe nr: 2007/3230 Arkiv: 230/&13 Saksbehandler: Atle Thorud

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
7/2008	Formannskapet	23.01.2008

Høringsuttalelse til Sørheim utvalgets rapport om endringer i inntektssystemet

Formannskapets vedtak:

Lier kommune avgir følgende høringsuttalelse på Sørheimutvalgets rapport med forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene:

Skatteandel

1. Dagens skatteandel bør i tråd med Sørheim-utvalgets forslag opprettholdes. Forslaget fra KS regionalt BTM om å øke innbyggertilskuddet til å utgjøre ½ av utgiftsbehovet bør konsekvensutredes.

Selskapsskatt

2. Selskapsskatten bør opprettholdes som kommunal inntekt. Dagens ordning bør videreutvikles som insentiv til lokal næringsutvikling.

Inntektsutjevning

3. Inntektsutjevningen bør endres i tråd med Sørheim-utvalgets forslag og forslaget fra KS regionalt BTM bør konsekvensutredes.

Distriktpolitisk tilskudd

4. Regionalpolitiske tiltak bør i tråd med Sørheim utvalgets forslag samles i ett distriktpolitisk tilskudd.
5. Kompensasjon for forhøyet sats for arbeidsgiveravgift etter tilbakeføringen av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift overføres fra skjønnsmidlene og legges inn som egen kolonne i det distriktpolitiske tilskuddet.

Befolkningsoppdatering og vekst

6. Vi anbefaler at Regjeringen opprettholder oppdateringen av innbyggertallet ved at både fordeling av innbyggertilskudd og utgifts- og inntektsutjevningen baseres på innbyggertall pr. 1. januar i budsjettåret.
7. Vi støtter utvalgets forslag om et eget veksttilskudd.

Skjønnsmidler

8. Vi støtter utvalgets forslag om en opprydding i skjønnsmiddelrammen.

Overgangsordningen

9. Vi støtter utvalgets forslag til inntektsgarantiordning.

Formannskapets behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble fremmet og vedtatt enstemmig.

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

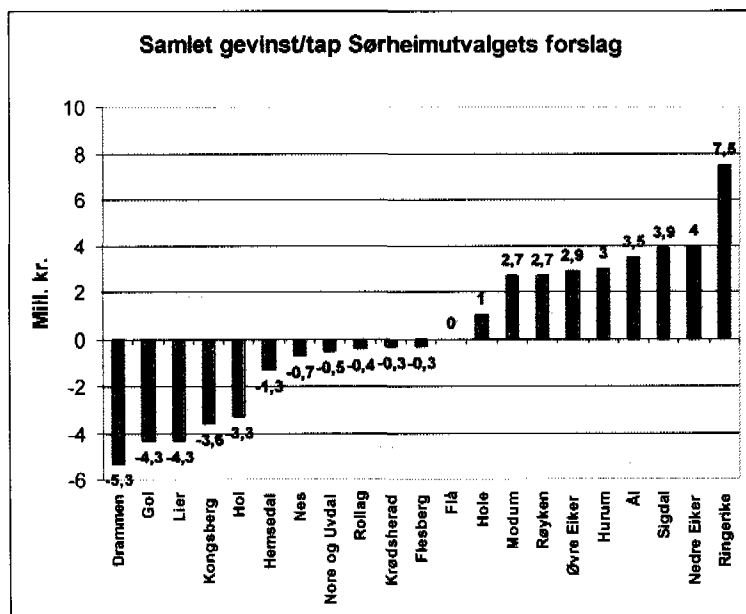
Som oppfølging av NOU 2005: 18 Fordeling, forenkling, forbedring - Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner (Borge-utvalget) oppnevnte Regjeringen et tverrpolitisk utvalg (Sørheim-utvalget) for å gjennomgå de forhold som kom frem i høringsuttalelsen.

Utvalgets mandat har omhandlet en vurdering av:

- skattens andel av kommunenes inntekter
- nivå på og utforming av inntektsutjevningen
- selskapsskatten som kommunal skatt
- regionalpolitisk begrunnede tilskudd innenfor inntektssystemet
- behovet for egne tilskudd til vekst- og fraflyttingskommuner
- størrelsen på skjønnsrammen innenfor inntektssystemet
- ordningen med oppdatering av befolkningstall i utgiftsutjevningen
- behovet for overgangsordninger i inntektssystemet

Sørheim-utvalget la fram sin innstilling til Kommunal- og regionalministeren 26. oktober 2007 og foreslår endringer innenfor de fleste av disse områdene. Utvalget er samstemt på enkelte av konklusjonene og delt på flere.

Figuren under viser den samlede økonomiske omfordelingseffekt for kommunene i Buskerud som følge Sørheim-utvalgets forslag:

Figuren viser at Lier kommunen taper 4,3 mill. kr. i året på de foreslåtte omleggingene. Det Lier taper mest på er innføring av inntektsgarantiordningen, reversert selskapsskatt/økt utjevning og endring i oppdatering av befolkningstall. Det fremgår også av figuren at omfordelingseffektene, relativt sett, for de fleste kommunene er forholdsvis små.

Lier er likevel en av kommunene i Buskerud som taper forholdsmessig mest hvis de foreslåtte endringene blir gjennomført. Dette henger sammen med at vi er en skattesterk kommune med forholdsvis høy befolkningsvekst. Vi tjente også betydelig på tilbakeføringen av selskapsskatten og endringene som ble gjort i inntektsutjevningen i forbindelse med dette for noen år siden.

Fylkesstyrene i KS Buskerud, Telemark og Vestfold har anmodet det regionale økonomiforumet å lage et utkast til høring av Sørheim-utvalgets anbefalinger til endringer i inntektssystemet. Forumet består av representanter fra flere kommuner i fylkene og fra fylkesmannen. I denne saken presenteres både Sørheim-utvalgets forslag til endringer, de mest sentrale delene av det regionale KS-forumets uttalelse, samt rådmannens egen vurdering. Rådmannen har i noen grad funnet det naturlig å basere saksframlegget på den regionale KS-uttalelsen, likevel slik at det avviker der Lier kommune etter rådmannens syn har avvikende interesser. Det redegjøres nærmere for dette.

Kommunene har høringsfrist til utvalgets innstilling 28. januar 2008. Regjeringen tar sikte på å behandle Sørheim-utvalgets anbefalinger og resultatet fra departementets arbeid med kostnadsnøklerne i kommuneposisjonen for 2009, - i mai 2008.

Vedlegg:

Rapporten fra Sørheimutvalget kan lese i sin helhet på:

<http://www.regjeringen.no/Upload/KRD/Vedlegg/KOMM/Rapporter/israpport.pdf>

Utredning:

Bakgrunn

I mandatet til Sørheim-utvalget har Regjeringen formulert den overordnede målsettingen med inntektssystemet og beskrevet systemets virkemidler for å oppnå målsettingen.

Målsetting

"Inntektssystemet er et system for fordeling av den økonomiske rammen for de frie inntektene på kommuner og fylkeskommuner slik at kommunene og fylkeskommunene blir satt i økonomisk stand til å gi innbyggerne et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av hvor i landet man er bosatt.

I tillegg til å sikre innbyggerne grunnlag for et likeverdig tjenestetilbud skal inntektssystemet bidra til et bosettingsmønster slik at hele landet tas i bruk."

Virkemidler

"Et likeverdig tjenestetilbud skal oppnås gjennom inntekts- og utgiftsutjevningen, mens tilrettelegging for et ønsket bosettingsmønster skal oppnås gjennom de regionalpolitiske virkemidlene.

De regionalpolitiske virkemidlene i dagens rammetilskudd består av Nord-Norge-tilskudd, regionaltilskudd og kompensasjonen for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift.

Det ordinære skjønnstilskuddet, dvs. skjønnstilskudd eksklusive kompensasjon for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, er et supplement til innbyggertilskuddet og skal bl.a. ivareta spesielle lokale forhold som ikke fanges opp av den kriteriebaserte utgiftsutjevningen. I tillegg benyttes skjønnstilskuddet til å fange opp uforutsette hendelser og til å finansiere utviklingsprosjekter."

Kommunene har en helt sentral rolle som leverandør av grunnleggende nasjonale velferds-tjenester, tjenester som utgjør grunnpilarene i den norske velferdsmodellen. Undervisning, helse- og omsorgstjenester utgjør hovedtyngden av inntektssystemets tjenesteområde og betraktes som så grunnleggende for innbyggernes livskvalitet at et likeverdig tjenestetilbud på disse områdene er nødvendig for å oppnå en rimelig utjevning av levekårene. Når barnehagene blir innlemmet i inntektssystemet, vil inntektssystemets tjenesteområde utgjøre om lag 80 prosent av kommunenes driftsutgifter.

Ved innføring av inntektssystemet i 1986 ble det lagt vekt på at kommunene skulle sikres like muligheter til å gi innbyggerne velferdstjenester. Rettferdig fordeling er knyttet til at kommunene har like muligheter til å gi innbyggerne tjenester. Studier som er gjennomført indikerer at hovedårsaken til variasjoner i nivået på det kommunale tjenestetilbudet er variasjoner i inntekt.

Forslag, vurderinger m.v.

Nedenfor følger en presentasjon av Sørheim-utvalgets anbefalinger, samt kommentarer fra det regionale økonomiforum (omtalt som KS regionalt) og rådmannens egne vurderinger.

1. Skatteandel

Bakgrunn

De frie inntektene utgjør om lag 70 prosent av kommunesektorens samlede inntekter. Tidligere regjeringer hadde som målsetting at skatteinntektene skal utgjøre ca. 50 prosent av kommunesektorens inntekter. Bl.a. som en følge av dette har skatteandelen økt fra 44,2 prosent i 2000 til 49,7 prosent i 2006. Den planlagte målsettingen om økt skatteandel har gått på bekostning av rammetilskuddet og da den største komponenten i rammetilskuddet - innbyggertilskuddet. For 2007 er det anslått at skatteinntektene vil utgjøre om lag 48 prosent av inntektene.

Mens innbyggertilskuddet fordeles på kommunene med et like stort beløp pr. innbygger, er det store forskjeller i kommunenes skatteinntekter. I 2006 utgjorde innbyggertilskuddet bare $\frac{1}{4}$ av det beregnede utgiftsbehovet innenfor inntektssystemets tjenesteområde. Dette betyr at hele $\frac{3}{4}$ av tjenestetilbudet innenfor inntektssystemets tjenesteområde forutsettes finansiert med skatteinntekter. Det er reist spørsmål om en så beskjeden finansiering gjennom innbyggertilskuddet bygger opp under den overordnede målsettingen om å skape økonomisk grunnlag for et likeverdig velferdstilbud til alle innbyggerne i landet.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheimutvalget anbefaler at skatteinntektene fortsatt skal utgjøre rundt 50 % av kommunenes samlede inntekter. I sin vurdering av skatteandelen har hensynet til lokal forankring av inntektene og lokaldemokrati blitt tillagt stor vekt på bekostning av hensynet til fordeling, forutsigbarhet og stabiliseringspolitikk.

KS regionalt legger stor vekt på kravet om at innbyggerne skal oppleve et likeverdig nasjonalt velferdstilbud. Dersom Regjeringen og Stortinget øker innbyggertilskuddet på bekostning av skatteinntektene, bedres de økonomiske forutsetningene for at innbyggerne kan oppnå et likeverdig velferdstilbud. Dette medfører ingen endring i samlet beskatning, men bare en omfordeling fra skatt til rammetilskudd innenfor den samme inntektsrammen.

Staten øker på denne måten sin andel av skatteinntektene, og kanalisere dette tilbake til kommunene i form av større rammetilskudd. Med utgangspunkt i målsettingen om et likeverdig tjenestetilbud, kan det synes naturlig at innbyggertilskuddet finansierer hele utgiftsbehovet. Etter en samlet vurdering anbefaler *KS regionalt* at rammetilskuddet økes på bekostning av skatteinntektene og at innbyggertilskuddet økes fra å utgjøre ¼ av utgiftsbehovet til å utgjøre minst ½ av utgiftsbehovet. Dette vil føre til større direkte finansiering av tjenestetilbudet gjennom kostnadsnøklerne og rammetilskuddet og går mer i retning av at pengene følger brukerne av kommunenes tjenester.

Rådmannens vurdering:

Argumentene for å opprettholde en høy skatteandel er i første rekke den lokale forankringen og et reelt opplevet lokaldemokrati. Dermed kan det framstå som uheldig om kommunesektoren går i retning av stadig større grad av statlig finansiering ved overføringer; konsekvensen vil sannsynligvis være et redusert lokalt handlingsrom.

KS regionalt legger stor vekt på mulighetene for likeverdig velferdstilbud og mener det sikres gjennom et likt inntektsnivå. KS regionalt antyder langt mer omfattende endringer i denne retningen enn Sørheimutvalget.

Rådmannen påpeker at Lier som en skattesterk kommune har interesse av at skatteandelen opprettholdes. Det kan selvfølgelig være argumenter som taler for at skatteandelen reduseres og tilskuddet økes, men rådmannen synes det er vanskelig å konsekvensvurdere forslaget fra KS regionalt.

Rådmannen foreslår derfor en høringsuttalelse som i tråd med Sørheim-utvalget anbefaler å videreføre dagens skatteandel. Samtidig bes det om at forslaget fra KS regionalt konsekvensutredes.

2. Selskapsskatt

Bakgrunn

Selskapsskatt er i hovedsak skatt fra aksjeselskaper, men også sparebanker, gjensidige forsikringsselskaper, samvirkeforetak med videre. Skattøren er 28 prosent, og kommunene får tilført en andel av selskapsskatten etter en kommunal sats på 3,5 prosent. Da Rattsø-utvalget la fram sin delutredning II om finansiering av kommunene, anbefalte utvalget å avvikle selskapsskatten som kommunal skatt og kompensere dette ved å øke den kommunale skattøren fra forskuddspliktige skattytere. Bakgrunnen for dette var at selskapsskatten var veldig skjevt fordelt på kommunene og lite forutsigbar. Dette skyldes både skatteplanlegging og at selskapsskatten er konjunkturavhengig. I kommuneopplegget for 1999 fulgte Stortinget anbefalingen fra utvalget og vedtok at skatt fra etterskuddspliktige skulle bli en ren statsskatt.

En andel av selskapsskatten ble tilbakeført til kommunene igjen i budsjettopplegget for 2005. Inntekten fra selskapsskatten gjøres kjent i kommuneproposisjonen. Kommunenes andel av selskapsskatten er ingen tilleggsinntekt for kommunene. Da en andel av selskapsskatten (5.486 millioner kroner) ble tilbakeført til kommunene i 2005 ble rammetilskuddet redusert med 4.371 millioner kroner, og skatt fra forskuddspliktige skattytere ble redusert med 1.115 mill. kr. Selv om dagens fordeling av selskapsskatten tar utgangspunkt i lokaliseringen av arbeidsplassene i den enkelte virksomhet, er det store inntektsforskjeller knyttet til selskaps-

skatten mellom kommunene. Mens de 5 største kommunene har 25 prosent av innbyggerne, mottar disse kommunene ca. 50 prosent av selskapsskatten i 2007.

Et viktig argument for tilbakeføring av en andel av selskapsskatten var at dette skal gi lokalpolitikere insentiver til å drive næringsutvikling.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim-utvalget foreslår at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt og at den andelen av skatten som selskapsskatten utgjør i dag, legges på skatt fra personlige skattytere. I sin begrunnelse har man lagt vekt på at det er stor variasjon i selskapsskatten mellom kommunene i tillegg til at selskapsskatten er lite stabil og dermed lite forutsigbar. Det hevdes også at det ikke kan dokumenteres at selskapsskatten bidrar til økte insentiver til næringsutvikling.

KS regionalt støtter forslaget om å fjerne selskapsskatten som kommunal inntekt og kompensere dette ved å øke kommunenes andel av skatt fra personlige skattytere. Bostedskommunen har ansvar for å dekke etterspørselen etter velferdstjenester. Det er da også naturlig at man henter skatteandelen av finansieringen fra innbyggerne, dvs. skatt på inntekt og formue. Om lag 72 prosent av kostnadsnøkkelen er knyttet til de aldersfordelte kriteriene.

KS regionalt påpeker også at tilrettelegging for etablering av nye og sikring av eksisterende arbeidsplasser uansett har høy prioritet blant lokale folkevalgte.

Rådmannens vurdering:

Som nevnt over ble deler av selskapsskatten tilbakeført til kommunene igjen i budsjettopplegget for 2005. Ved tilbakeføringen ble det innført en skattestimuleringsmodell med intensjonen om å gå over til en skattefondsmodell.

Hovedårsaken til at man ønsket selskapsskatt til kommunene er incentivet til næringsutvikling på lokalt nivå. Rådmannen registrer at det nå hevdes at dette ikke kan dokumenteres.

Sørheim-utvalgets utredning viser at det ikke er av avgjørende økonomisk betydning for Lier, da en eventuell omlegging som er beskrevet gir et tap på ca. 1,8 mill. kr.

Ut i fra en totalvurdering, hvor hensynet til at dagens ordning kun har hatt kort virkningstid er sterkt vektlagt, anbefaler rådmannen en høringsuttalelse som går på å opprettholde og videreutvikle dagens ordning.

3. Inntektsutjevning

Bakgrunn

Nivået på skatteinntektene fra personlige skattytere og selskapsskatten er bestemmende for volum og kvalitet på de tjenester kommunene kan tilby innbyggerne. Det er store variasjoner i kommunenes skatteinntekter regnet pr. innbygger. På samme måte som ved vurderingen av skatteandelen, er utjevningsgraden en avveining mellom hensynet til lokal forankring og målsettingen om at innbyggerne i landet skal få tilbud om et likeverdig velferdstilbud.

Inntektsutjevningen har blitt endret flere ganger. Da en andel av selskapsskatten ble tilbakeført til kommunene i 2005 ble inntektsutjevningen lagt om til dagens modell. Modellen har i bunnen en symmetrisk utjevning med 55 prosent kompensasjonsgrad og trekkprosent. I tillegg får kommuner med lavere skatteinntekter enn 90 prosent av landsgjennomsnittet en tilleggskompensasjon på 35 prosent av differansen mellom egne skatteinntekter opp til 90 prosent.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim-utvalget mener at selve utjevningsmodellen med en symmetrisk utjevning i bunnen og en tilleggskompensasjon til kommuner med skatteinntekter under 90 prosent av landsgjennomsnittet er oversiktlig samtidig som det tas særlig hensyn til kommuner med lave skatteinntekter. Flertallet mener at inntektsutjevningen ikke er tilstrekkelig i forhold til å sikre kommuner med svakt inntektsgrunnlag nødvendige ressurser og anbefaler å øke kompensasjonsgraden og trekkprosenten med 5 prosentpoeng fra 55 prosent til 60 prosent innenfor den symmetriske delen av utjevningen, mens tilleggskompensasjon og referansenivå for tilleggskompensasjonen opprettholdes på h.h.v. 35 prosent og 90 prosent.

KS regionalt påpeker at inntektssystemet har to utjevningsordninger som skal bidra til en rettferdig fordeling av de frie inntektene. Rettferdig fordeling knytter seg her til at kommunene får like muligheter til å gi innbyggerne et likeverdig velferdstilbud. Mens utgiftsutjevningen skal sikre at alle kommuner har et like stort krav til egenfinansiering av tjenesteproduksjonen skal inntektsutjevningen sikre kommunene tilstrekkelig med midler for å ivareta dette egenfinansieringskravet.

For å få en mer rettferdig fordeling anbefaler KS regionalt at utjevningsgraden økes til 75 prosent innenfor den symmetriske delen samt at det gis en tilleggskompensasjon på 20 prosent for skatteinntekter som er under 90 prosent av landsgjennomsnittet. Basert på skatteinntekt fra 2006 innebærer dette en omfordeling på 1,8 milliarder kroner mellom kommunene.

Rådmannens vurdering:

Som en skattesterk kommune har Lier interesse av at inntektsutjevningen ikke økes. Objektivt sett kan det også her være argumenter som taler for økt utjevning, men rådmannen synes det er vanskelig å konsekvensvurdere forslaget fra KS regionalt.

Rådmannen foreslår derfor også på dette punktet en høringsuttalelse som er i tråd med Sørheim-utvalget forslag og en konsekvensutredning av anbefalingen fra KS regionalt.

4. Distriktpolitiske tilskudd

Bakgrunn

I tillegg til å sikre innbyggerne grunnlag for et likeverdig tjenestetilbud skal inntektssystemet også bidra til å opprettholde bosettingsmønsteret slik at hele landet tas i bruk. For å få til dette skal deler av inntektssystemet sørge for inntektsulikheter slik at små kommuner og kommuner i Nord-Norge har mulighet til å ha et bedre utbygd tjenestetilbud enn andre kommuner. I dag dreier dette seg om Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og deler av skjønnsrammen.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim utvalgets flertall anbefaler å samle dagens regionalpolitiske ordninger i inntektssystemet, dvs. Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og en del av skjønnsrammen som fordeles på grunnlag av regionalpolitiske vurderinger i ett nytt distriktpolitisk tilskudd. Kriteriene for fordeling av det nye tilskuddet kobles til det distriktpolitiske virkeområdet.

KS regionalt påpeker at dagens regionalpolitiske ordninger i inntektssystemet er i hovedsak basert på geografi (Nord-Norgetilskuddet), innbyggertall (regionaltilskuddet) og skatteinntekter (regionaltilskuddet), mens det ikke ligger noen direkte vurdering til grunn for hvilke kommuner som har behov for regionalpolitiske tiltak. KS regionalt støtter utvalgets forslag og anbefaler at man i tillegg inkluderer den delen av skjønnsmidlene som kompenserer for forhøyet sats for arbeidsgiveravgift etter tilbakeføring av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift i det distriktpolitiske tilskuddet (313 mill. kr. i 2007).

Rådmannens vurdering:

Rådmannen støtter Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin anbefaling om å inkludere den delen av skjønnsmidlene som er relatert til kompensasjoner arbeidsgiveravgift.

5. Befolkningsoppdatering og vekst

Bakgrunn

Etterspørsel etter kommunale velferdstjenester bestemmes både av antall innbyggere og sammensetningen av befolkningen. For eksempel fører mange barn i skolepliktig alder til store utgifter til undervisning, mens mange eldre fører til stor etterspørsel etter omsorgstjenester og institusjonsplasser. Inntektssystemet bygger i hovedsak på at pengene følger innbyggerne. I dagens system benyttes innbyggertallet pr. 1. januar i budsjettåret både i inntektsutjevningen, til fordeling av innbyggertilskudd og ved beregning av utgiftsbehovet – utgiftsutjevningen. Dette gjøres for å kompensere kommuner for nye innbyggere og en mer kostnadskrevende befolkningssammensetning enn man hadde året før. Fordi innbyggertallet ikke er kjent på budsjetteringstidspunktet høsten før budsjettåret, blir nytt innbyggertall tatt i bruk et stykke ut i budsjettåret. Det er på forhånd vanskelig å forutse hvordan befolkningsutviklingen i egen kommune og landet vil påvirke eget rammetilskudd. Mange kommuner som får redusert inntektene, synes den etterfølgende korreksjonen for nye befolkningstall er vanskelig å håndtere.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim-utvalget foreslår i utgangspunktet å opprettholde oppdateringen av innbyggertallet ved beregningen av inntektsutjevningen som i dag.

Når det gjelder fordelingen av innbyggertilskuddet og beregning av utgiftsbehov (utgiftsutjevningen) anbefaler utvalget å endre telledato til 1. juli i året før budsjettåret. I dag oppdateres rammetilskuddet pr. 1.1. i budsjettåret. For vekstkommuner innebærer dette man senere blir kompensert for befolkningsvekst.

Utvalget foreslår videre at kommuner som har en befolkningsøkning som er høyere enn det doble av veksten på landsbasis i gjennomsnitt de siste tre årene, og som har lavere skatteinntekter enn 140 % av landsgjennomsnittet i samme periode, får et veksttilskudd. Tilskuddet settes til 50.000 kr pr. nye innbygger utover vekstgrensen – altså utover det doble av landsgjennomsnittet.

Veksttilskuddet finansieres ved å redusere skjønnsrammen med et like stort prosentvis trekk i fylkenes skjønnsrammer.

KS regionalt påpeker at befolkningsoppdateringer skal bidra til størst mulig samsvar mellom utviklingen i etterspørselen etter velferdstjenester og utviklingen i inntektene for å finansiere denne. Kommunene har små muligheter til å forutse konsekvensene av befolkningsendringene i rammetilskuddet. Utvalgets forslag (om å forskyve telledato ½ år tilbake) imøtegår ønskene om mest mulig forutsigbarhet, men de mener det er viktig å gi kompensasjon til kommuner for folketallsutviklingen også det siste halvåret slik dagens opplegg innebærer.

KS regionalt støtter anbefalingen om et eget veksttilskudd.

Rådmannens vurdering:

Lier har periodevis hatt sterk befolkningsvekst. Vi har derfor vært opptatt av at inntektssystemet skal ha mekanismer som kompenserer for økte utgifter som følge av dette (jfr. blant annet utredningen i regi av Agenda i forbindelse med Borge utvalget). Forslaget om et eget veksttilskudd framstår som positivt. Kravet for å utløse tilskudd er at kommunen i løpet av en 3-årsperiode har hatt minst dobbel så høy årlig befolkningsvekst som landet. Dette begrenser pr. i dag antallet kommuner til ca. 30 og Lier er ikke med de siste års tall blant disse.

Rådmannen støtter Sørheim-utvalgets forslag om et eget veksttilskudd og KS regionalt sin anbefaling om å opprettholde dagens telledato.

Skjønnsmidler

Bakgrunn

Med unntak av den regionalpolitiske delen av inntektssystemet skal inntektssystemet sikre en rettferdig fordeling av kommunesektorens inntekter slik at kommunene får like muligheter til å gi alle innbyggerne i landet et likeverdig velferdstilbud. Det er imidlertid vanskelig å fange opp alle forhold som har betydning for kommunenes utgiftsbehov. Skjønnsmidlene er bl.a. et supplement til innbyggertilskuddet for å ivareta spesielle lokale forhold som ikke i tilstrekkelig grad fanges opp av den kriteriebaserte utgiftsutjevningen. I tillegg er skjønnsmidlene et viktig virkemiddel til å håndtere ekstraordinære hendelser som oppstår i løpet av budsjettåret og til å bidra til utviklingsprosjekter.

Siden inntektssystemet ble etablert har skjønnsmidlene i tillegg til ovennevnte også omfattet kompensasjon til kommuner etter endringer av systemet og regionalpolitisk begrunnede hensyn. Skjønnsrammen har etter hvert fått en betydelig størrelse.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim-utvalget anbefaler å redusere skjønnsrammen ved å overføre midler til det distriktpolitiske tilskuddet, til veksttilskuddet og at kompensasjon for endringene i inntektssystemet i perioden 2002 – 2006 legges til innbyggertilskuddet. Skjønnsmidlene skal etter dette kompensere for spesielle lokale forhold som kostnadsnøklerne ikke tar hensyn til, ekstraordinære hendelser som oppstår i løpet av budsjettåret, bidra til utviklingsprosjekter, kompensere hyttekommuner som p.g.a. mange fritidsboliger har ekstraordinære utgifter og gi bistand til kommuner med økonomisk ubalanse.

KS regionalt påpeker at det er behov for en opprydding i skjønnsmidlene. De støtter anbefalingen til utvalget, men anbefaler at alle regionalpolitiske midler løftes ut av skjønnsmiddelrammen. Dette betyr at man også trekker ut den delen av skjønnsrammen som kompenserer kommuner for forhøyet sats knyttet til tilbakeføringen av differensiert arbeidsgiveravgift og legger denne til det distriktpolitiske tilskuddet.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen støtter Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin anbefaling.

6. Overgangsordningen

Bakgrunn

Kommunene trenger en viss stabilitet og forutsigbarhet i inntektsrammen. Det er derfor behov for en ordning som demper omfordelingene til kommuner etter endringer i inntekts- og finansieringssystemet. Dagens overgangsordning kritiseres av mange for å være komplisert bl.a. fordi det kan være en skjønsmessig vurdering om en endring skal omfattes, at det kan være et politisk ønske at endringer skal gjennomføres raskt, at større endringer kan få en særskilt overgangsperiode i skjønnsmidlene m.v. De endringene som omfattes av den generelle overgangsordningen gjennomføres gradvis over en femårsperiode.

Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin vurdering:

Sørheim-utvalget anbefaler at dagens overgangsordning erstattes av en inntektsgarantiordning som skjermer kommunene mot endring i rammetilskuddet som er 300 kr lavere regnet pr. innbygger enn den generelle endringen i rammetilskuddet på landsbasis. Inntektsgarantiordningen finansieres ved at alle landets kommuner trekkes et like stort beløp regnet pr. innbygger.

KS regionalt påpeker at dagens overgangsordning er forutsigbar. Man kan regne på egen kommune uten at man trenger å kjenne utviklingen for alle kommunene. Det enkelte årets omlegging er oppgitt i beregningsteknisk dokumentasjon og bør være oversiktlig. Imidlertid er dagens overgangsordning uavhengig av størrelsen på endringen med mindre man for eksempel legger særskilt kompensasjon inn i skjønnsrammen, og dette kan føre til store årlige reduksjoner selv om ett års endring kan omfatte flere forhold som kan ha motsatt effekt for den enkelte kommune. Inntektsgarantien på 300 kr pr. innbygger innebærer at gjennomsnittskommunen på ca. 10.900 innbyggere må kunne håndtere 3,3 millioner kroner

Den enkelte kommunes anbefaling vil være avhengig av hvordan ønsket om forutsigbarhet vektet og behovet for sikkerhetsnett.

Rådmannens vurdering:

Rådmannen støtter Sørheim-utvalgets forslag og KS regionalt sin anbefaling.

UTSKRIFT TIL:

Økonomisjef Atle Thorud, her.

Rett utskrift bevitnes:

Dato: ...28.01.2008.....   ...Anne K. Olafsen (s.).....